

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยแนวทางการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐานในเขตอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ตามมาตรฐานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การและการพัฒนาองค์การ
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาการพัฒนาองค์การ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
4. แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
5. หลักเกณฑ์การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับองค์การและการพัฒนาองค์การ

1. ความหมายขององค์การ

Barnard (1970, p. 38) ได้ให้ความหมายว่าองค์การคือระบบที่บุคคลสองคนหรือมากกว่าร่วมแรงร่วมใจกันทำงานอย่างมีจิตสำนึก

Brown & Moberg (1980, p.5) ได้อธิบายว่าองค์การเป็นสถาบันส่วนหนึ่งของสังคมซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมของบุคคลที่มาปฏิบัติงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายขององค์การโดยมีการแบ่งงานกันทำตามความถนัดและความชำนาญเฉพาะด้านนอกจากนี้องค์การจะต้องมีโครงสร้าง

Katz & Kahn (1978, p.20) ให้ความหมายว่าองค์การคือระบบเปิดที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation) และสิ่งส่งออกหรือผลผลิต (Output)

สร้อยตระกูล (ติวานนท์) ธรรมานะ (2542, หน้า 9) กล่าวว่าองค์การเป็นการร่วมมือประสานงานในกิจกรรมต่างๆที่มีเหตุผลของบุคคลจำนวนหนึ่งเพื่อให้บรรลุความประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่มีอยู่ร่วมกันอย่างชัดเจนด้วยวิธีการแบ่งแรงงานและหน้าที่ (Division of Labor and Function) ตามสายงานที่กำหนดลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่ (A Hierarchy of Authority) และความรับผิดชอบ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาองค์การ

องค์การที่จัดตั้งขึ้นมาล้วนมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมด้วยกันทั้งสิ้นตั้งแต่องค์การทุกแห่งมิได้อยู่โดยอิสระและโดดเดี่ยวแต่จะต้องมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับสภาพแวดล้อมภายนอกไม่มากก็น้อยสภาพแวดล้อมดังกล่าวได้แก่ลูกค้าหรือผู้รับบริการของหน่วยงานสภาพเศรษฐกิจที่ผันแปรคู่แข่งทั้งจากภายในและภายนอกประเทศและกฎระเบียบของรัฐบาลในการเข้ามาแทรกแซงองค์การที่ดีจะต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้การปรับตนเองอาจจะทำได้หลายทางเช่นการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) กระบวนการสร้างภาวะผู้นำ (Leadership Building Process) และอื่นๆแต่วิธีหนึ่งที่นิยมทำกันคือการพัฒนาองค์การ (Organization Development)

2.1 ความหมายของการพัฒนาองค์การ

ความหมายของการพัฒนาองค์การ (Organization Development) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านสรุปได้ดังนี้

Wendell L. French & Cecil H. Bell (1993, p.15) ได้กล่าวว่าการพัฒนาองค์การคือความพยายามอย่างต่อเนื่องด้วยความช่วยเหลือร่วมมือของที่ปรึกษาองค์การที่มุ่งช่วยกันปรับปรุงวัฒนธรรมขององค์การ โดยเน้นที่กระบวนการเปลี่ยนแปลงให้้องค์การมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ดีและสามารถปรับปรุงสถานะหรือสถานะหรือสภาพขององค์การให้ก้าวไปสู่วัฒนธรรมใหม่ของการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ

โดยสรุปการพัฒนาองค์การตามคำจำกัดความของนักวิชาการต่างๆดังกล่าวมาสรุปได้ว่าการพัฒนาองค์การนั้นเป็นกระบวนการในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะองค์การอย่างมีแบบแผนไว้ล่วงหน้าและเน้นกระทำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมขององค์การกระบวนการของกลุ่มบนรากฐานแห่งความร่วมมือร่วมใจกันเพื่อให้สามารถที่จะบรรลุและธำรงไว้ซึ่งประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลและความเจริญเติบโตขององค์กรและที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือมุ่งบูรณาการให้เป้าหมายส่วนบุคคลและองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาองค์กร

สุนันทา เลานันท์ (2541, หน้า 65 - 66) กล่าวว่าโดยทั่วไปวัตถุประสงค์ของการพัฒนาองค์กรในแต่ละองค์กรย่อมแตกต่างกันไปเนื่องจากปัญหาและความรุนแรงของปัญหาในแต่ละองค์กรย่อมไม่เหมือนกันอย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาองค์กรเห็นว่าวัตถุประสงค์ของการพัฒนาองค์กรในทางปฏิบัติมีดังนี้

2.2.1 เพื่อพัฒนาการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์กรให้ทันสมัยให้องค์กรมีระบบที่สามารถยืดหยุ่นปรับให้เหมาะสมกับสภาพงานในทุกลักษณะและหลุดพ้นจากระเบียบต่างๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจที่ดีเพื่อเพิ่มการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยส่งเสริมให้มีการรวมพลังคิดค้นหาเทคนิคกลไกในการปรับปรุงองค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยการวางกฎระเบียบในการวิเคราะห์การทำงานการจัดสรรทรัพยากรตลอดจนสร้างวิธีการที่จะป้อนข้อมูลย้อนกลับในขณะที้องค์กรและหน่วยงานต่างๆกำลังปฏิบัติงาน

2.2.2 เพื่อมุ่งช่วยองค์กรให้สามารถตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานไว้สูงและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นได้อย่างดีที่สุดตามมาตรฐาน

2.2.3 เพื่อส่งเสริมให้มีทัศนคติแบบร่วมมือร่วมใจต่อการแก้ไขปัญหาต่างๆ ขององค์กรร่วมกันในขณะเดียวกันก็มุ่งลดทัศนคติแบบแข่งขันชิงดีชิงเด่นในระหว่างหน่วยงานที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน

2.2.4 เพื่อประสานเป้าหมายส่วนบุคคลและเป้าหมายขององค์กรเข้าด้วยกัน โดยส่งเสริมให้บุคคลในทุกระดับชั้นขององค์กรได้วางแผนการปฏิบัติงานโดยมุ่งยึดถือเอาเป้าหมายหลักหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นแนวทาง

2.2.5 เพื่อเพิ่มสัมพันธภาพให้ดียิ่งขึ้นระหว่างหน่วยงานต่างๆภายในองค์กร รวมถึงระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาในทุกๆระดับชั้นขององค์กรด้วย

2.2.6 เพื่อขจัดอุปสรรคข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารข้อความระหว่างบุคคลและกลุ่มคนทั้งในระนาบและแนวตั้ง

2.2.7 เพื่อมุ่งช่วยให้บุคคลในองค์กรเผชิญหน้าและแก้ปัญหาความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์โดยยึดถือว่าคุณค่าเป็นสิ่งธรรมดาที่องค์กรจะหลีกเลี่ยงไม่ได้

2.2.8 เพื่อนำองค์กรไปสู่การจัดองค์กรที่มีการตัดสินใจที่มีพื้นฐานมาจากฐานข้อมูลมากกว่าค่านึงถึงอำนาจตามบทบาทในตำแหน่ง

2.2.9 เพื่อมุ่งเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่ล้าสมัยและเป็นตัวถ่วงความเจริญขององค์กรให้เป็นแรงผลักดันหรือตัวเสริมสร้างวิธีการแก้ปัญหาที่ดี

โดยสรุปวัตถุประสงค์ของการพัฒนาองค์กรคือการเพิ่มประสิทธิผลขององค์กรความสามารถในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งความสามารถในการตัดสินใจและปรับตัวขององค์กรโดยให้มีการร่วมมือกันจากทุกคนในองค์กรและให้ถือว่าเป้าหมายส่วนบุคคลกับเป้าหมายขององค์กรคือเป้าหมายอันเดียวกัน

2.3 กระบวนการในการพัฒนาองค์กร

Wendell L. French & Cecil H. Bell, Jr., (1998, p. 62) การพัฒนาองค์กร โดยทั่วไปมักจะมีกระบวนการดังนี้

2.3.1 การวิเคราะห์สถานภาพขององค์กร (Diagnosis of the State of the Organization) ในขั้นตอนนี้ต้องการทราบว่าสถานภาพองค์กรในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไรไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดองค์การการจตุสรระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์และการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรเป็นต้นนอกจากนั้นการวิเคราะห์สถานภาพองค์กรยังศึกษาด้วยว่าลักษณะขององค์กรดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการบริหารทั้งในและระยะสั้นและระยะยาวโดยทั่วไปขั้นตอนนี้มักจะใช้บุคลากรจากภายนอกมาทำการวิเคราะห์เนื่องจากจะช่วยหลีกเลี่ยงการใช้อคติของคนภายในหน่วยงาน

2.3.2 การดำเนินการหรือการเข้าแทรกแซง (Action / Intervention) หลังจากที่ทำการศึกษาแล้วผลการศึกษาระบุถึงปัญหาขององค์กรที่เป็นอยู่ขั้นตอนนี้ถ้าผู้บริหารของหน่วยงานมีความเห็นว่าปัญหาดังกล่าวจะมีผลต่อการปฏิบัติทั้งในปัจจุบันและอนาคตแล้วฝ่ายบริหารจะมีมาตรการอะไรที่จะเข้าไปดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอยู่นั้นในทางปฏิบัติปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมักจะไม่ใช่ปัญหาเดียวเพราะเมื่อเกิดปัญหาหนึ่งมักจะโยงใยและส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นตามมามากมายผู้บริหารอาจจะต้องพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาว่าเรื่องใดจำเป็นต้องดำเนินการ

โดยควนมาตรการที่ใช้จะมีใช้งานประจำที่เคยเป็นอยู่แต่จะเป็นกิจกรรมพิเศษที่จัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้นนอกจากนั้นมาตรการที่ว่าจะต้องระบุว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินการคือใคร

2.3.3 การประเมินผลมาตรการที่ใช้ (Evaluation of the Effect of Actions) จากมาตรการที่ใช้เพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาในข้อที่ผ่านมหลังจากนั้นระยะหนึ่งจะต้องมีการประเมินว่ามาตรการที่ใช้นั้นประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไรถ้าพบว่าประสบผลสำเร็จแล้วสิ่งที่จะต้องพิจารณาต่อมาคือทำอะไรมิให้ปัญหาที่เคยเกิดกลับมาเกิดใหม่มีฉะนั้นการปรับปรุงหรือพัฒนาองค์การจะกลายเป็นกิจกรรมที่แก้ปัญหาชั่วคราวเท่านั้นดังนั้นมาตรการดูแลระบบให้การปฏิบัติงานยังคงมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องจัดให้มีเมื่อเราทำการปรับปรุงระบบได้ผลดีแล้ว

2.3.4 การนำเสนอมาตรการใหม่ (New Action and Intervention) หากมาตรการในการพัฒนาองค์การที่นำมาใช้ไม่เกิดผลดังที่เราต้องการสาเหตุอาจจะมาจากการนำมาตรการที่ไม่เหมาะสมมาใช้พนักงานไม่สามารถปรับปรุงตนเองดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารที่จะต้องคิดสรรมาตรการใหม่ที่จะช่วยให้องค์การดีขึ้นพัฒนาองค์การก็เหมือนกับการที่แพทย์จัดยาให้กับคนไข้ถ้ายาดังกล่าวไม่ได้ผลก็ต้องหายาชุดใหม่ที่เหมาะกับคนไข้เช่นนั้นและหลังจากดำเนินการมาตรการใหม่แล้วสิ่งที่ตามมาก็คือการประเมินผลว่ามาตรการใหม่ใช้ได้ผลหรือไม่อย่างไรและถ้ายังไม่ได้ผลก็ให้ใช้มาตรการใหม่ไปเรื่อยๆจนกว่าจะได้ผลตามที่ต้องการ

2.4 ความสำคัญของการพัฒนาองค์การ

พัชรินทร์นาทโกมล (อ้างใน สาวิตรี มุสิกไชย, 2546 หน้า 8-9) ได้สรุปความสำคัญของการพัฒนาองค์การไว้ 3 ประการ

2.4.1 แนวคิดของการพัฒนาองค์การที่เน้นกระบวนการปรับปรุงองค์การให้กลับสู่สภาพใหม่เหมือนเดิมหรือดีกว่า (Organization Renewal Process) เช่นแนวคิดของการ์ดคอนแอลลิปปีทท์ (Gordon L. Lippitt) ให้ความหมายของการพัฒนาองค์การคือกระบวนการปรับปรุงองค์การให้กลับสู่สภาวะใหม่เหมือนเดิมหรือดีกว่าเดิมโดยมุ่งที่ความกล้าในการยอมรับการเปลี่ยนแปลง

2.4.2 แนวคิดของการพัฒนาองค์การในแง่การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์การ ซึ่งครอบคลุมถึงปฏิสัมพันธ์ของพฤติกรรมต่างๆในองค์การบรรทัดฐานความรู้สึกรู้สึกความเชื่อทัศนคติ ค่านิยมและเทคโนโลยีการพัฒนาองค์การเพื่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์การที่เป็นทางการ

(Formal System) และระบบขององค์การที่ไม่เป็นทางการ (Informal System) ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การพัฒนาองค์การมีความเชื่อว่าการมุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงขององค์การเป็นหลักไม่ใช่มุ่งเน้นที่ การเปลี่ยนแปลงของปัจเจกชนเพราะการเปลี่ยนแปลงของปัจเจกชนจะเกิดขึ้นอันเป็นผลพลอยได้ จากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์การ

2.4.3 แนวคิดของการพัฒนาองค์การคือกระบวนการปรับปรุงประสิทธิภาพของ องค์การ โดยการวิจัยเชิงแก้ปัญหา (Action Research) เป็นแม่แบบ (Model)

จากคำจำกัดความของนักวิชาการหลายท่านดังกล่าวพอสรุปได้ว่าการพัฒนาองค์การนั้น เป็นกระบวนการในการพัฒนาสมรรถนะขององค์การอย่างมีแผนไว้ล่วงหน้าและจะเน้นกระทำใน สิ่งที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและกระบวนการของกลุ่มบนรากฐานแห่งความร่วมมือร่วมใจกันและ ใช้เครื่องมือทางพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์มาช่วยในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยใช้การวิจัยเชิง การแก้ปัญหาเป็นแม่แบบทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ

2.5 ความสำเร็จในการพัฒนาองค์การ

ชวลิต ประภวานนท์ (2541, หน้า 336-341) กล่าวว่าพัฒนาองค์การจะสำเร็จได้ ถ้ามีการวางแผนและการใช้ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์เข้าช่วยเช่นเรื่องการจัดงานสื่อสาร ความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมองค์การการแก้ปัญหาการกำหนดเป้าหมายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มการจัดความขัดแย้งต่างๆความสำเร็จในการพัฒนาองค์การ

แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาการพัฒนาองค์การ

1. ความหมายของการวิเคราะห์ปัญหาในการพัฒนาองค์การ

สุนันทา เลาหนันท์ (2541, หน้า 95) ได้ให้ความหมายว่าการตรวจวินิจฉัยองค์การเป็น ความพยายามอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบในการแสวงหาเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพปัจจุบันและปัญหาต่างๆขององค์การ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2542, หน้า 63) ได้ให้ความหมายของการวินิจฉัยองค์การว่าเป็นการ วินิจฉัย(Diagnosis) สถานภาพปัจจุบันขององค์การเพื่อหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลง

2. ความสำคัญของการวิเคราะห์ปัญหาในการพัฒนาองค์กร

เหตุผลและความจำเป็นของการวิเคราะห์ปัญหาขององค์กรหรือการวินิจฉัยปัญหาขององค์กรได้มีผู้ให้ความเห็นดังนี้

สุนันทา เลานันท์ (2541, หน้า 96) กล่าวว่าเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องมีการตรวจวินิจฉัยปัญหาต่างๆขององค์กร

จากความเห็นดังกล่าวสรุปได้ว่าความสำคัญและความจำเป็นของการวิเคราะห์ปัญหาขององค์กรหรือการตรวจวินิจฉัยขององค์กรเป็นขั้นตอนพื้นฐานที่สำคัญของกระบวนการในการพัฒนาองค์กรเป็นการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรจึงมีความสำคัญไม่น้อยต่อการวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงองค์กรทำให้ต้องมีการวิเคราะห์ปัญหาหรือวินิจฉัยปัญหาขององค์กรโดยใช้ระเบียบวิธีการที่เป็นระบบเพื่อที่จะได้มีการเก็บข้อมูลได้ตามที่ต้องการและสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

1. ความหมายของการบริหาร

ธงชัยสันติวงศ์ (2549, หน้า 13) ให้ความหมายการบริหารว่าการบริหารคือการทำให้งานต่างๆเสร็จลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการบริหารคือการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และวิธีการปฏิบัติงาน

2. กระบวนการบริหาร

Gulick & Urwick (อ้างถึงใน ปัทมารัตน์ เพิ่มพูน, 2547, หน้า 14 -15) ได้สรุปว่ากระบวนการบริหารประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 7 ประการหรือเรียกย่อๆว่า “POSDCoRB Model” ได้แก่

1) P = Planning หมายถึงการวางแผนอันเป็นการคาดการณ์ในอนาคตซึ่งจะต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) ทั้งนี้เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงานการวางแผนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ความรู้ในทางวิชาการ

2) O = Organizing หมายถึงการจัดส่วนราชการหรือองค์การให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานเช่นการจัดงานเป็นกรมกองแผนกโดยอาศัยปริมาณงานคุณภาพงาน

3) S = Staffing หมายถึงการจัดหาบุคคลและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้หรือการจัดเกี่ยวกับการบริหารบุคคลเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถปฏิบัติงานให้เหมาะสม (Competent Man for Competent Job) รวมถึงการที่จะสร้างเสริมและสร้างไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วย

4) D = Directing หมายถึงการศึกษาวิธีการอันรวมทั้งการควบคุมและนิเทศงานตลอดจนศิลปะในการบริหารงานเช่นภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) การจูงใจ (Motivation) และการวินิจฉัยสั่งการ (Decision Making)

5) Co = Coordinating หมายถึงการร่วมมือประสานงานเพื่อการดำเนินเป็นไปด้วยความเรียบร้อยราบรื่นศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้นเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคัดข้องในการปฏิบัติงาน

6) R = Reporting หมายถึงการรายงานผลการปฏิบัติงานรวมถึงการประชาสัมพันธ์ที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย

7) B = Budgeting หมายถึงการงบประมาณโดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงินการวางแผนหรือโครงการในการจ่ายเงินการบัญชีการควบคุมดูแลและใช้จ่ายเงินหรือตรวจสอบบัญชีโดยรอบคอบและรัดกุมทั้งนี้ผู้วิจัยจึงยึดถือเอาทฤษฎีการบริหารของ Gulick และ Urwick เป็นแนวทางการพัฒนาองค์การ

แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1. ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

Pressman & Wildavsky (1993, p.12) ได้นิยามการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าหมายถึงการเกิดขึ้นของนโยบายที่คาดการณ์ไว้และเป็นกระบวนการของการปฏิสัมพันธ์ภายในระหว่างเป้าหมายกับการปฏิบัติที่มุ่งเน้นไปสู่การกระทำให้บรรลุผลและเป็นความสามารถในการจัดการ

และผลเสียที่จะเกิดขึ้นมาภายหลังในลักษณะที่เป็นลูกโซ่เชิงเหตุและผลเพื่อให้ได้รับผลลัพธ์ที่ต้องการและเป็นการผลิตผลลัพธ์ออกมา

Meter & Horn (1995, p.447) ได้ให้คำนิยามว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติหมายถึงการดำเนินการโดยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนมุ่งที่จะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์จากการตัดสินใจดำเนินนโยบายที่ได้กำหนดไว้ก่อนหน้านั้น

Bardach (1998, p.9) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติคือกระบวนการของการจัดการกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มในปีเดียวกัน Pual A. Sabatier และ Daniel A. Mazmanian ได้ให้คำนิยามว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติคือการนำนโยบายพื้นฐานทั่วไปไปกฎหมายคำสั่งของรัฐบาลมติคณะรัฐมนตรีหรือคำพิพากษาของศาลไปดำเนินการให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

Mazmanian & Sabatier (1991, p. 88) ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าเป็นกระบวนการในการเอา นโยบายพื้นฐานทั่วไปมาดำเนินการให้ลุล่วงไปนโยบายพื้นฐานอาจอยู่ในรูปของกฎหมายคำพิพากษาศาลคำสั่งของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีก็ได้

Mclaughlin (1995, p. 89) มีความเห็นว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการขององค์การที่ต่อเนื่องเป็นพลวัตซึ่งได้รับการปรุงแต่งและหล่อหลอม โดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายและกลยุทธ์ของนโยบายกับสภาพขององค์การที่รับผิดชอบในการดำเนินการให้สำเร็จ ลุล่วงกล่าวอีกนัยหนึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงเป้าหมายนโยบายโดยพยายามปรับเปลี่ยนประนีประนอมระหว่างเป้าหมายและกลยุทธ์ที่กำหนดไว้กับข้อจำกัดเงื่อนไขและสภาพแท้จริงของหน่วยปฏิบัติ

2. ปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

Walters Williams และ Richard F. Elmore (1996, p.280) กล่าวว่าปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติคือปัญหาที่มาจากการเมืองและระบบราชการซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่กีดขวางความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเนื่องจากโครงสร้างในการทำงานภายในรัฐบาลมีลักษณะเป็นลำดับชั้นเป็นจำนวนมากและพฤติกรรมของระบบราชการก็มีลักษณะซับซ้อนจึงได้มีการนำเสนอความคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติดังนี้

(1) ความแตกต่างระหว่างความล้มเหลวเชิงทฤษฎีกับเชิงปฏิบัติเมื่อแผนงานหรือโครงการหนึ่ง ๆ ไม่ประสบผลสำเร็จจำเป็นจะต้องแยกให้ออกว่าเกิดจากความล้มเหลวของทฤษฎีหรือความล้มเหลวของการปฏิบัติเป็นการแยกระหว่างปัญหาที่ว่าแนวความคิดตามแผนงานนั้นไม่สามารถนำไปสู่ผลที่ต้องการแม้ว่าจะได้มีการนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องก็ตามหรือว่าเป็นแนวคิดที่สามารถก่อให้เกิดผลตามเป้าหมายนโยบายหากแต่ได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างผิดพลาด

(2) ความชัดเจนของเป้าหมายการกำหนดในรูปแบบตัวแปรที่สามารถวัดได้และการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาที่พบบ่อยก็คือเป้าหมายใหญ่ๆของแผนงานซึ่งมีลักษณะกว้าง ๆ มักได้รับการยอมรับโดยทั่วไปแต่เมื่อถึงขั้นตอนที่ต้องมีการตีความเพื่อกำหนดเป้าหมายเฉพาะแล้วโอกาสที่จะไม่ได้รับการยอมรับร่วมกันก็จะสูงขึ้น

(3) ปัญหาความจำเพาะเจาะจงของข้อกำหนดในแผนงานและโครงการหากข้อกำหนดเหล่านี้มีลักษณะกว้าง ๆ ก็จะได้รับ การยอมรับมากกว่าหากข้อกำหนดมีลักษณะเฉพาะเจาะจงมากขึ้นก็จะมีปัญหามากขึ้น

(4) ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติควรตอบคำถามว่านโยบายนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่และมีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

Bardach (1990, p.9) ได้กล่าวไว้ว่าระบบของการใช้เทคนิคในการต่อสู้เพื่อเอาชนะซึ่งกันและกันของหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นอุปสรรคสำคัญในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติเพราะทำให้เกิดผลดังต่อไปนี้ 1. ทำให้มีการนำทรัพยากรไปใช้ผิดทางโดยเฉพาะเงิน 2. ทำให้เป้าหมายของนโยบายเบี่ยงเบนไปจากเดิม 3. เป็นอุปสรรคต่อความพยายามควบคุมพฤติกรรมกรรมการบริหารและ 4. ทำให้พลังการทำงานของบุคคลและพลังทางการเมืองสูญสลาย

วเรช จันทรศร (2540, หน้า 169-170) ได้กล่าวถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติดังนี้

(1) ปัญหาทางด้านสมรรถนะเป็นปัญหาหลักด้านหนึ่งของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัญหาในลักษณะดังกล่าวจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยย่อยต่างๆหลายปัจจัยนับตั้งแต่ปัจจัยทางด้านบุคลากรปัจจัยทางด้านเงินทุนปัจจัยทางด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนปัจจัยทางด้านวิชาการหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในนโยบายนั้น

(2) ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุมซึ่งหมายถึงความสามารถในการวัดความก้าวหน้าหรือผลการปฏิบัติของนโยบายแผนงานหรือโครงการปัญหาในด้านการควบคุมจะมีมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับ

2.1) ความสามารถของหน่วยที่รับผิดชอบในการเปลี่ยนนโยบาย

2.2) ความชัดเจนของกิจกรรมแผนงานและโครงการที่ถูกแปลงมาจากนโยบาย

2.3) ความสามารถในการกำหนดภารกิจตลอดจนมาตรฐานในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติงานรวมหรือสอดคล้องกับแผนงานหรือโครงการ

(3) ปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีสูงขึ้นเป็นอย่างมากถ้าสมาชิกในองค์กรหรือหน่วยปฏิบัติไม่ให้ความร่วมมือต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากนโยบายนั้น

(4) ปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งเกิดจากเรื่องของอำนาจและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติกับองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้องจะมีมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหรือปัจจัยย่อยๆหลายๆประการนับตั้งแต่

4.1) ลักษณะของการติดต่อและความสัมพันธ์ที่หน่วยปฏิบัติมีกับหน่วยงานที่ควบคุมนโยบายดังกล่าว

4.2) ระดับความจำเป็นที่หน่วยปฏิบัติจะต้องแสวงหาความร่วมมือพึ่งพาหรือความช่วยเหลือจากหน่วยงานหลักอื่นๆ

4.3) ระดับของความเป็นไปได้ที่เจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยจะสามารถทำงานร่วมกันได้

(5) ปัญหาทางด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญเป็นปัญหาหลักอีกด้านหนึ่งของการนำนโยบายไปปฏิบัติปัญหาดังกล่าวอาจลุกลามส่งผลไปถึงความล้มเหลวของนโยบายนั้นโดยตรงก็ได้ถ้าองค์กรหรือบุคคลสำคัญ ซึ่งได้แก่ กลุ่มอิทธิพลกลุ่มผลประโยชน์นักการเมืองข้าราชการระดับสูงตลอดจนสื่อมวลชนเป็นอาทิไม่ให้ความสนับสนุนทั้งในแง่ของทางการเงินทุนงบประมาณตลอดจนสร้างอุปสรรคในแง่ของการต่อต้านตะล่งหรือคัดค้านนโยบายนั้นๆ

โดยสรุปคือการประเมินหรือการพิจารณาตัดสินระดับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติควรพิจารณาจากผลการปฏิบัติในระยะสั้นว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือ

เป้าหมายของนโยบายเพียงใดและถ้าเป็นไปได้ก็จะต้องดูถึงผลกระทบของนโยบายนั้นในระยะยาวขึ้นว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้เพียงใดรวมตลอดถึงการวัดระดับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องและระดับของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติคือการประเมินความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถทำได้ในระหว่างที่นโยบายนั้นยังอยู่ในกระบวนการของการนำไปปฏิบัติในลักษณะของการประเมินเพื่อหาทางแก้ปัญหาที่มากกว่าการประเมินเพื่อให้รู้ผลทั้งหมดของนโยบายแผนงานหรือโครงการซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาที่รองกว่าข้อมูลทางด้านผลกระทบจะมีพร้อม

บทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ไทย

พระสงฆ์คือผู้ที่ได้รับการอุปสมบทถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยเป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนและนำพระธรรมคำสั่งสอนมาสั่งสอนประชาชนและพระสงฆ์ยังเป็นผู้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนา นอกจากนั้นยังรวมถึงพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งเป็นผู้นำในด้านการบริหารและพระสงฆ์ที่เป็นผู้ปกครองที่เราเรียกว่าเจ้าอาวาสพระสงฆ์เหล่านี้ล้วนมีหน้าที่และบทบาทแตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์ความรู้ความสามารถบทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์นั้นมีมากพระสงฆ์ในปัจจุบันที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษานั้นเป็นพระสงฆ์ทำได้หลายหน้าที่ในคนๆคนเดียวกันในกรณีที่พระสงฆ์มิใช่ นักคิดและยังติดอยู่กับกระแสโลกพร้อมๆกับคนทั่วไปพระสงฆ์เหล่านั้นพอใจต่อพิธีกรรมที่ทำให้เกิดความสบายใจมากกว่าการสนใจศึกษาพระธรรมเมื่อเป็นเช่นนี้วัดกับพระจึงเป็นแหล่งบุญกุศล โดยวัตถุทานผู้คนส่วนหนึ่งที่นับถือพระพุทธศาสนาแต่ไม่รู้ว่าศาสนานี้มีหลักอย่างไรมีคำสอนสำคัญอันใดทำให้พระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถจำเป็นจะต้องเข้ามามีบทบาทและหน้าที่ในด้านต่าง ๆ มากขึ้น

1. หน้าที่ของพระสงฆ์แบ่งได้ 2 ประเภทดังต่อไปนี้

1.1 หน้าที่ต่อพระพุทธศาสนา

1.1.1 หน้าที่ในการศึกษาหาความรู้พระสงฆ์ต้องเรียนพระธรรมคำสั่งสอนของพุทธองค์ในพระไตรปิฎกให้แตกฉานศึกษาอรรถกถา ฎีกาตลอดจนศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งพร้อมที่จะอธิบายทั้งในอดีตประยุกต์ใช้ได้กับปัจจุบัน

1.1.2 หน้าที่ปฏิบัติพระสงฆ์ทั้งในอดีตและปัจจุบันต้องเป็นพระสงฆ์ที่ต้องปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย

1.1.3 หน้าที่เผยแผ่และเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นการสืบต่อพระพุทธศาสนาอีกวิธีหนึ่งเพื่อให้พระพุทธศาสนาดำรงสืบไปเพื่อประโยชน์สุขของชาวโลก

1.2 หน้าที่ต่อสังคมและมนุษยชาติ

1.2.1 หน้าที่พระวิทยากร

1.2.2 หน้าที่ทางพิธีกรรมแบ่งเป็น 2 ชนิด

1.2.2.1 งานมงคลการทำพิธีต่างงานบวชงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่งานวันเกิดวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเช่นวันวิสาขบูชามาฆบูชาอาสาฬหบูชา

1.2.2.2 งานอวมงคลงานศพสวดพระอภิธรรมเทศน์แฉง

1.2.3 หน้าที่นักสังคมสงเคราะห์

1.2.4 หน้าที่ครูอาจารย์

1.2.5 หน้าที่เทศนา

1.2.6 อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. บทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ไทยในสังคมปัจจุบัน

พระสงฆ์เป็นผู้เสียสละได้แก่ผู้ที่สละทรัพย์สินสมบัติกับทิ้งทั้งบ้านเรือนออกบวชเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเริ่มตั้งแต่พระโกณฑัญญะเป็นหนึ่งในพวกปัญจวัคคีย์และเป็นพวกแรกเมื่อเข้ามาอุปสมบทและประพฤติปฏิบัติจนสำเร็จอริยมรรคอริยผลก็ได้นามว่าอริยสงฆ์ส่วนที่ยังไม่บรรลุอริยมรรคอริยผลดังเช่นพระภิกษุปัจจุบันก็ได้นามว่าสมมติสงฆ์เป็นสาวกของพระพุทธเจ้าและได้ศึกษาพระธรรมวินัยเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติและมีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์เผยแผ่และเผยแพร่พระพุทธศาสนา (Public Relation and Buddhist Propagation) ตลอดจนหน้าที่สั่งสอนผู้อื่นเรียกว่าหน้าที่ของพระสงฆ์ที่ได้รับการนับถือจากประชาชนเหล่านี้เรียกว่าพระสงฆ์

ภารกิจหน้าที่พระสงฆ์ไทยในสังคมปัจจุบัน

พระสงฆ์ยังมีฐานะและความเป็นอยู่ที่ต่างออกไปจากประชาชนเป็นอันมากมีวัตถุประสงค์ในการดำรงเพศโดยเฉพาะมีระเบียบวินัยสำหรับกำหนดความเป็นอยู่ต่างออกไปและ

ได้รับความยกย่องจากประชาชนให้อยู่ในฐานะเป็นที่เคารพสักการะเรียกได้ว่าเป็นอีกสังคมหนึ่งต่างหากแต่การมีฐานะและความเป็นอยู่ต่างหากออกไปนี้มิได้หมายความว่าพระสงฆ์จะต้องแยกตัวเด็ดขาดออกไปจากประชาชนและปลื้มด้วยโดยลำพังเพราะจุดมุ่งหมายของชีวิตพรหมจรรย์นั้นโดยแท้จริงก็เป็นจุดหมายสำหรับทุกคนหรือทุกชีวิตการออกบวชก็คืออุบายหรือวิธีการที่จะทำให้เข้าถึงจุดหมายนั้นได้โดยสะดวกและรวดเร็วขึ้นเมื่อบวชแล้วก็ต้องอาศัยปัจจัยสี่ที่เป็นเครื่องดำรงชีวิตด้านวัตถุจากประชาชนและเมื่อปฏิบัติตามวิธีเพื่อเข้าถึงจุดหมายนั้นได้ผลสำเร็จทางสติปัญญาหรือจิตใจที่สูงขึ้นไปก็สมควรจะต้องนำมาชี้แจงแนะนำแก่ประชาชนที่ตนได้อาศัยปัจจัยสี่เลี้ยงชีวิตนั้นด้วยจึงเกิดเป็นข้อผูกพันในรูปการตอบแทนหรือให้และให้ตอบเป็นวัตถุและจิตใจฝ่ายหนึ่งแต่ไม่ใช่การซื้อขายหรือกู้ยืมเพราะประกอบด้วยคุณค่าทางจิตใจอย่างน้อยก็ศรัทธาในฝ่ายหนึ่งและความผูกพันนี้ก็ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในแบบอาศัยซึ่งกันและกันขึ้นมาซึ่งมองเห็นได้ชัดในประวัติการณ์ของพุทธศาสนาโดยเฉพาะตลอดประวัติศาสตร์ของชาติเราเองจนถึงสมัยปัจจุบัน

หลักเกณฑ์การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐานของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์และรัฐโดยการทำนุบำรุงส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้การอุปถัมภ์คุ้มครองและส่งเสริมการพัฒนาพระพุทธศาสนาดูแลรักษาจัดการศาสนสมบัติพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา รวมทั้งให้การสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางศาสนาด้วยตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการสนองงานคณะสงฆ์และรัฐประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายในการอุปถัมภ์คุ้มครองและทำนุบำรุงศาสนาส่งเสริมการปกครองและกลไกที่รับผิดชอบด้านศาสนาเพื่อให้บริการจัดการส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนามีความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมความเข้าใจอันดีและสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนาเพื่อนำหลักธรรมของศาสนาไปใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตมากขึ้น

ดังนั้นวัดจึงต้องได้รับการพัฒนาในด้านการบูรณปฏิสังขรณ์ให้มีความมั่นคงแข็งแรงปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เพื่อสามารถใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างสมบูรณ์แบบการพัฒนาวัดเพื่อให้วัดมีสภาพสะอาดสงบและสว่างเพื่อสร้างความสุข

ทางด้านจิตใจให้กับประชาชนจึงควรพัฒนาวัดแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับภารกิจ 6 ด้านของ คณะสงฆ์โดยระดมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเช่นชุมชนรอบวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการสถานศึกษาในพื้นที่เพื่อจุดมุ่งหมายให้วัดมีสภาพความเป็นศูนย์กลางชุมชนอย่าง แท้จริงและยั่งยืน

1. เกณฑ์มาตรฐานการพัฒนาวัด

การสร้างวัดมีมาแต่โบราณกาลเมื่อประชาชนมีจิตศรัทธาในบวรพุทธศาสนาได้อพยพ ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ที่ใดก็มักจะสร้างวัดขึ้นแล้วนิมนต์พระสงฆ์ไปพำนักเพื่อบำเพ็ญบุญกุศล ประกอบศาสนกิจตามประเพณีที่สืบทอดกันมาในอดีตวัดเป็นสถานที่ที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้ใช้เป็นสถานศึกษาอบรมให้มีความรู้ในด้านวิชาชีพตำราแพทย์แผนไทยและศิลปกรรมแขนงต่างๆเป็น สถานที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลเป็นศูนย์กลางการบริหารและการปกครองรวมทั้งเป็นที่พึ่งทางจิตใจของ ประชาชนดังนั้นวัดจึงเป็นสถานที่ที่สำคัญยิ่งในการสืบทอดพระพุทธศาสนาตลอดมาจึงถือได้ว่าวัด เป็นศูนย์กลางของชุมชนไทยทั้งอดีตและปัจจุบันปัจจุบันการสร้างวัดตั้งวัดจะต้องดำเนินการให้ ถูกต้องตามขั้นตอนของทางราชการ เมื่อการสร้างวัดตั้งวัดได้เสร็จสิ้นได้รับพระราชทาน วิสุงคามสีมาเป็นวัดที่ถูกต้อง และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ขึ้นทะเบียนไว้ในทะเบียน วัดของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแล้ว จึงถือว่าวัดนั้นเป็นวัดโดยสมบูรณ์โดยเจ้าอาวาสมี หน้าที่ทำนุบำรุงรักษาวัดจัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ให้มีความก้าวหน้า ถูกต้องเป็นระเบียบเพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของพุทธศาสนิกชนทั่วไปซึ่ง หมายถึงการพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาวัดนั่นเองตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้มีข้อบัญญัติในส่วน ที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นวัดดังนี้

มาตรา 31 วัดมีสองอย่าง

- 1) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา
- 2) สำนักสงฆ์ให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล

มาตรา 33 ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นต่อวัดมีดังนี้

- 1) ที่วัดคือที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น
- 2) ที่ธรณีสงฆ์คือที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด

3) ที่กัลปนาคือที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา

มาตรา 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้

1) บำรุงรักษาวัดจัดการกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี

2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและภิกษุที่มียู่หรือพำนักอาศัยอยู่ใน

วัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัยกฎหมายเถรสมาคมข้อบังคับระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและภิกษุ

4) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

มาตรา 15 ตริมหเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม

2) ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร

3) ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์

4) รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา 40 ศาสนสมบัติแบ่งออกเป็นสองประเภท

1) ศาสนสมบัติกลางได้แก่ทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง

2) ศาสนสมบัติของวัดได้แก่ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง

ดังนั้นวัดที่สมบูรณจึงประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลักที่สำคัญได้แก่สภาพความเป็น

นิติบุคคลตามกฎหมายที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งวัดศาสนสมบัติของวัด โดยมีเจ้าอาวาสปกครองดูแลบริหารจัดการวัดให้เป็นไปด้วยดีตามพระธรรมวินัยกฎหมายเถรสมาคมข้อบังคับระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคมและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามภารกิจของคณะสงฆ์ให้สมบูรณ ได้แก่การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์

2. ความหมายของการพัฒนาวัด

การพัฒนาวัดหมายถึงการปรับปรุงสภาพวัดและการดำเนินกิจกรรมต่างๆของวัด จนกระทั่งมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนและเป็นศูนย์กลางของชุมชน โดยดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาวัดดังนี้

2.1 พัฒนาวัดให้เกิดความรู้สึกร่วมกันของคนในท้องถิ่นนั้นว่าวัดเป็นของตนมีความรู้สึกหวงแหนและช่วยกันดูแลรักษา

2.2 สร้างสภาพวัดให้มีความหมาย 5 ประการคือ

- (1) เป็นที่พักอาศัยของพระภิกษุสามเณร
- (2) เป็นที่บวชเรียนศึกษาปฏิบัติธรรม
- (3) เป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลของชาวบ้าน
- (4) เป็นที่ที่ชาวบ้านได้เข้ามาหาความสงบทางกายทางใจ
- (5) เป็นศูนย์กลางสำหรับทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันของชาวบ้าน

2.3 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่น วัดต้องสะอาดร่ม กิจกรรมเพื่อประชาชนมีความพร้อมที่จะให้บริการแก่ประชาชนที่เข้าวัดเพื่อบำเพ็ญกุศลศึกษาพระธรรมวินัย และหลักพระพุทธศาสนา

2.4 สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่นในการติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ การจัดกิจกรรมเพื่อการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพซึ่งควรให้วัดเป็นศูนย์กลาง

2.5 ให้เกิดการยอมรับตลอดไปว่าวัดกับชุมชนนั้น ๆ เป็นหน่วยงานเดียวกันให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

3. การพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง

การจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนเพียงอย่างเดียวยังไม่สามารถพัฒนาวัดได้ สมบูรณ์ครบถ้วนการพัฒนาวัดที่สมบูรณ์ครบถ้วนจะต้องพัฒนาวัดแบบบูรณาการโดยการเชื่อมโยงกิจกรรมของวัดให้สอดคล้องกับการบริหารงานคณะสงฆ์และให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับภารกิจ 6 ด้านของคณะสงฆ์ดังนี้

3.1 การสาธารณูปการ หมายถึง การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานภายในวัดความสำคัญการสาธารณูปการ โดยรวมหมายถึงการพัฒนาวัดในด้านวัตถุทุกอย่าง ไม่เฉพาะแต่ศาสนสถานเท่านั้นหากรวมไปถึงการทำวัดให้สะอาดร่มรื่น สะดวกสบาย การทำถนนทางเดินในวัด และการตกแต่งวัดให้ดูสวยงามให้สบายตาแก่ผู้พบเห็น นอกจากนี้การสาธารณูปการเป็นงานประจำของเจ้าอาวาสอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำทั้งนี้เพื่อสร้างสิ่งที่เป็น รักษาสิ่งที่มีอยู่

แล้วไว้และซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดทรุดโทรมให้คงสภาพไว้ เพื่อประโยชน์แก่ชุมชนและพระสงฆ์
ภายในวัด ในการนี้ให้รวมถึงการดูแลรักษาศาสนสมบัติของพระพุทธศาสนาที่เป็นสมบัติส่วนรวม
ของสงฆ์ มิใช่สมบัติส่วนตัวของผู้ใดผู้หนึ่ง โดยเฉพาะมีพระพุทธานุญาตให้สงฆ์ช่วยกันดูแลรักษา
เช่นให้ตั้งพระภิกษุทำหน้าที่ดูแลรักษาวัสดุสิ่งของของสงฆ์ซึ่งเรียกว่ากัณฑ์การิกโดยเฉพาะเป็นต้น
ศาสนสมบัติแบ่งเป็น 2 อย่างคือ

1) ศาสนสมบัติวัด คือทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง เป็นหน้าที่ของสงฆ์ในวัดนั้นซึ่ง
มีเจ้าอาวาสเป็นต้นช่วยกันดูแลรักษาให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย

2) ศาสนสมบัติกลาง คือ ทรัพย์สินอันมิใช่เป็นศาสนสมบัติวัดแต่เป็นของสงฆ์
ส่วนกลางเช่นที่ดินและผลประโยชน์วัดร้างทรัพย์สินที่มีผู้ยกให้สงฆ์ส่วนกลาง ศาสนสมบัติกลาง
เป็นหน้าที่ของผู้ปกครองสงฆ์ระดับสูงสุดดูแลรักษา ทั้งนี้การจัดการศาสนสมบัติภายในวัดจะต้อง ยึด
หลักให้ถูกต้องตามกฎหมายพระธรรมวินัย มติ มหาเถรสมาคมและจะต้องไม่ก่อให้เกิดความ
เดือดร้อนแก่ประชาชน โดยทั่วไปหากไม่จำเป็น

หลักการดำเนินการสาธารณูปการเป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุดำเนินการเกี่ยวกับการ
การพัฒนาวัดด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การบูรณปฏิสังขรณ์ในเขตพุทธาวาสและเขต
สังฆาวาสหรือกล่าวง่ายๆ ก็คือภารกิจด้านการก่อสร้างการซ่อมแซม การจัดให้มีการบำรุงดูแลรักษา
ถาวรวัตถุหรือสาธารณสมบัติของวัด เช่น การสร้างอุโบสถ วิหาร อาคารเรียน ศาลาการเปรียญ
หอธรรม กุฏิ เมารุ การจัดการศาสนสมบัติให้เป็นไปด้วยดี การจัดทำบัญชีเสนาสนะและศาสนสมบัติ
ของวัดเป็นต้น

3.2 การปกครอง หมายถึง การดูแลคุ้มครองบริหารความสำคัญการปกครองของคณะ
สงฆ์ไทยเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณาย
กทรงเป็นประธานมีการบังคับบัญชากันไปตามลำดับชั้นนับตั้งแต่ระดับมหาเถรสมาคมลงไป
จนถึงเจ้าอาวาสพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2535 ได้ลำดับชั้นการ
ปกครองคณะสงฆ์ไว้ดังนี้

มาตรา 20 คณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคมการจัดระเบียบ
การปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายมหาเถรสมาคม

หลักการปกครองเป็นภารกิจที่วัดโดยพระภิกษุผู้เป็นเจ้าของหรือเจ้าคณะปกครองดำเนินการสอดส่องดูแลรักษาความเรียบร้อยดีงามเพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัยกฎหมายกฎข้อบังคับระเบียบคำสั่งประกาศของมหาเถรสมาคมหรือพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราชภารกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่พระภิกษุผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าคณะปกครองทุกระดับนับตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาสรองเจ้าอาวาสเจ้าอาวาสเจ้าคณะตำบลเจ้าคณะอำเภอเจ้าคณะจังหวัดเจ้าคณะภาคเจ้าคณะใหญ่ (หน) นอกจากนี้ยังรวมถึงการที่พระภิกษุทำหน้าที่เป็นพระกรรมวาจาจารย์เป็นพระอุปัชฌาย์ในการอุปสมบทกุลบุตร

3.3 การศาสนศึกษา หมายถึงการเล่าเรียนฝึกฝนและอบรมความสำคัญการศึกษาในทางพระพุทธศาสนาเป็นการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและบาลีนอกจากจะเป็นการศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอนแล้วยังได้ชื่อว่าเป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาไว้อีกด้วย โดยเฉพาะการศึกษาภาษาบาลีเพราะถ้าไม่รู้ภาษาบาลีแล้วก็จะไม่มีผู้ใดสามารถรู้และเข้าใจพระพุทธรวณะในพระไตรปิฎกถ้าขาดความรู้เรื่องพระไตรปิฎกแล้วพระพุทธศาสนาก็จะต้องเสื่อมสูญไปด้วยด้วยเหตุนี้พระมหากษัตริย์ผู้เป็นศาสนูปถัมภกตั้งแต่โบราณมาจึงทรงทำการทำนุบำรุงสนับสนุนการเล่าเรียนพระปริยัติธรรมและทรงยกย่องพระภิกษุสามเณรที่เรียนรู้พระพุทธรวณะให้ มีฐานันดรพระราชทานราชการต่างๆมีนิตยภัต เป็นต้น

หลักการศาสนศึกษาเป็นภารกิจด้านการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ทั้งแผนกธรรม – บาลีแผนกสามัญการอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งภารกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่พระภิกษุทำหน้าที่เป็นครูสอนเป็นกรรมการตรวจข้อสอบธรรมบาลีสนามหลวงเป็นเลขานุการสอบธรรม – บาลีสนามหลวงเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือเป็นประธานจัดสอบธรรม – บาลีสนามหลวงและเป็นเจ้าสำนักเรียนในฐานะที่เป็นเจ้าอาวาสนอกจากนี้ยังรวมถึงการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมทุก ๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยเช่นมอบทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรที่สอบไล่ได้จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาพระปริยัติธรรม เป็นต้น

3.4 การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึงการให้การสงเคราะห์ด้านการฝึกฝนอบรมแก่ประชาชนความสำคัญการศึกษาสงเคราะห์เป็นการจัดการศึกษาที่วัดคณะสงฆ์ดำเนินการขึ้นเพื่อสนองต่อนโยบายของภาครัฐในอันที่จะส่งเสริมให้ประชาชนเยาวชนได้รับการศึกษาหลักการศึกษาสงเคราะห์เป็นภารกิจด้านการดำเนินการจัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก

และเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อสามารถดำรงตนและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นพลเมืองที่มีความรู้คู่คุณธรรมของประเทศโดยมีความมุ่งหมาย 4 ลักษณะ คือ

3.4.1 การจัดการศึกษาเป็นโรงเรียนตามแผนการศึกษาแห่งชาติโดยมุ่งให้พระภิกษุสามเณรนักเรียนได้ศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมได้แก่โรงเรียนราษฎร์การกุศลของวัดศูนย์การเรียนรู้ศีลธรรมในวัด (ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เดิมหรือวันหยุดอื่น ๆ) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยสงฆ์

3.4.2 การสงเคราะห์ให้เด็กและประชาชนได้รับการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนตามแผนการศึกษาแห่งชาติเช่นการเป็นผู้นำในการตั้งโรงเรียนในชนบทที่ตั้งวัดการให้สร้างสถานศึกษาในบริเวณวัดการให้ใช้หรือให้เช่าที่ดินวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ในการสร้างสถานศึกษาของรัฐหรือท้องถิ่นการเป็นผู้อุปการะโรงเรียนต่าง ๆ การให้ความอุปถัมภ์แก่เด็กวัด

3.4.3 การสอนศีลธรรมแก่นักเรียนนักศึกษาในระบบโรงเรียนตามแผนการศึกษาชาติเช่นการสอนธรรมศึกษาการสอนศีลธรรมหน่วยงานพระธรรมทูตและหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในการเผยแพร่ศีลธรรมในโรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ

3.4.4 การสงเคราะห์เกื้อกูลแก่การศึกษาสถาบันการศึกษาหรือบุคลากรทางการศึกษาเช่นมอบทุนการศึกษามอบอุปกรณ์การศึกษาฯลฯภารกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่พระภิกษุผู้เป็นเจ้าของวาสนได้บริจาคทุนทรัพย์ส่วนตัวเพื่อการศึกษาแก่เด็กในระบบโรงเรียนของรัฐหรือของเอกชนหรือสร้างหรือซ่อมแซมอาคารสถานศึกษาหรือการดำเนินการใดๆของพระภิกษุที่มีความสามารถโดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยที่เป็นไปเพื่อการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียนจัดว่าเป็นภารกิจด้านการศึกษาสงเคราะห์ทั้งสิ้น

3.5 การเผยแพร่ หมายถึงทำให้ขยายออกไปทำให้ขยายกว้างขวางออกไปความสำคัญการเผยแพร่คือการทำให้แพร่หลายในลักษณะติดแน่นกระจายไป เช่น เผยแผ่ศาสนา เผยแผ่ธรรมองค์การเผยแพร่ ส่วนคำว่าเผยแพร่ใช้ในความหมายว่าประกาศโฆษณาทำให้แพร่หลายในลักษณะกระจายให้เป็นรูปธรรมหรือให้สัมผัสได้ทางตาหูเป็นต้น

หลักการเผยแพร่เป็นภารกิจด้านการดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ประชาชนได้รับทราบในทุก ๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยโดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้

ความเข้าใจในหลักธรรมแล้วน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่การเทศนาการปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่างๆทั้งในวัดและนอกวัดการบรรยายธรรมทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์การเผยแพร่ธรรมด้วยสื่อต่าง ๆ เช่นหนังสือหนังสือพิมพ์หรือวีดิทัศน์ภารกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่วัดหรือพระภิกษุจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นในวัดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแพร่ธรรมหรือต้องการให้ประชาชนเข้าวัดปฏิบัติธรรมหรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากหลังพระพุทธศาสนาเช่นการจัดงานเทศน์มหาชาติการจัดงานในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาการจัดงานในวันที่กำหนดเป็นวันสำคัญของไทย(วันขึ้นปีใหม่วันสงกรานต์เป็นต้น)การจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนการจัดโครงการบวชนกขัมมะ (ซีพราหมณ์) การจัดอุปสมบทหมู่หรือจัดให้มีการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถการจัดพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะการจัดให้มีการแสดงธรรมในวันซั่มมสวนะ (วันพระ) การจัดส่งพระภิกษุไปสอนศีลธรรมแก่นักเรียนตามโรงเรียนต่างๆนอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่ธรรมที่คณะสงฆ์ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดให้ดำเนินการในรูปแบบ “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.)” “การอบรมจริยธรรมนักเรียนข้าราชการและประชาชน” “การอบรมครูจริยศึกษา” “การส่งเสริมหน่วยเผยแพร่ศีลธรรม” “การส่งเสริมหน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์” เช่น โครงการอุทยานการศึกษาในวัด โครงการสวนสมุนไพรวัด โครงการลานวัดลานใจลานกีฬาโครงการวัดพัฒนาตัวอย่าง เป็นต้น

3.6 การสาธารณสงเคราะห์หมายถึงการช่วยเหลือเพื่อประชาชนทั่วไปความสำคัญการสาธารณสงเคราะห์นอกจากเป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ยากไร้และประสบภัยแล้วยังหมายรวมถึง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางราชการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การฝึกอาชีพแก่ประชาชนการให้ใช้สถานที่วัดสำหรับดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหลักการสาธารณสงเคราะห์เป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยทั้งนี้โดยมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ประชาชนเป็นสำคัญได้แก่การสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลนการให้วัดเป็นสถานที่ประกอบกุศลเกี่ยวกับเรื่องเกิดแก่เจ็บตายเช่นการสวดศพการเผาศพการทำบุญอุทิศการถวายสังฆทาน เป็นต้น

การให้วัดเป็นสถานที่จัดฝึกอบรมประชาชนด้านอาชีพต่างๆการสงเคราะห์ผู้ป่วยโรคร้ายหรือผู้ป่วยยากไร้การจัดให้มีโรงพยาบาลการบริจาคทรัพย์ส่วนตัวหรือชักชวนญาติโยมบริจาคทรัพย์จัดสร้างโรงพยาบาลการให้ความรู้ข่าวสารแก่ชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษาการสาธารณสุข มูลฐานการปกครองการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยหรือการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปการดำเนินการใด ๆ ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาที่เป็นไปเพื่อการเผยแผ่ธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งในวัดนอกวัดถือว่าภารกิจด้านการเผยแผ่ทั้งสิ้นปัจจุบันการเผยแผ่ต้องดำเนินงานตามระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. 2553

4. แนวทางการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน

วัดในฐานะองค์กรชุมชนประเภทหนึ่งซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนหรือชุมชนในเขตพื้นที่วัดและบริเวณใกล้เคียงมากกว่าองค์กรชุมชนอื่น ๆ ดังนั้นในการพัฒนาวัดตามมาตรฐานที่กำหนดนั้นวัดควรมีบทบาทในการทำหน้าที่และมีกิจกรรมต่าง ๆ โดยเจ้าอาวาสและคณะกรรมการของวัดจะต้องมีระบบการบริหารจัดการวัดที่ทันสมัยมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลต่างๆที่มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้เพื่อให้ชุมชนมีความไว้วางใจ (Trust) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวัด

5. แนวทางการอบการพัฒน

หมวดที่ 1 การสาธารณูปการ

การดำเนินการปรับปรุงพัฒนาวัดในด้านการสาธารณูปการมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1.1) บริเวณวัด

ภายในบริเวณวัดมีสิ่งต่างๆที่จำเป็นเหมาะสมส่งเสริมสภาพความเป็นร่มเย็นสถานโดย

ดำเนินการในสิ่งต่างๆดังนี้

1.1.1) ป้ายชื่อวัดตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสมมีขนาดที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่มีความสง่างาม

1.1.2) แผนผังติดตั้งไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ชัดเจนแสดงอาณาเขตและรายละเอียดสถานที่ต่างๆภายในวัดชัดเจน

1.1.3) ป้ายเผยแพร่กิจกรรมต่างๆของวัดแสดงหรือเผยแพร่ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด

1.1.4) ป้ายประวัติวัดโดยย่อเพื่อแสดงประวัติวัดเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไป

1.1.5) ป้ายนิเทศข้อมูลเพื่อแสดงจำนวนสถิติข้อมูลต่างๆของวัด

1.1.6) ป้ายคติธรรมพุทธภาษิตเพื่อเผยแพร่คติธรรมหรือพุทธภาษิตเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้หรือคติธรรมสอนใจแก่บุคคลที่เข้ามาในวัด

1.1.7) มุมหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่านเพื่อเป็นช่องทางในการเรียนรู้แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจ

1.2) การปรับปรุงพัฒนาดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในวัด

1.2.1) บริเวณวัดสงบร่มรื่น

1.2.2) มีการจัดบริเวณวัดสถานที่เป็นระเบียบ

1.2.3) มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอย

1.2.4) มีบริเวณปลูกดอกไม้ไม้ประดับเพื่อความร่มรื่นสวยงาม

1.2.5) มีการจัดพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อน

1.3) ความสะอาด/มั่นคงแข็งแรงของอาคารเสนาสนะต่างๆ

1.3.1 ความสะอาดของอาคารเสนาสนะและภายในบริเวณวัด

1.3.2 ความมั่นคงแข็งแรงของอาคารเสนาสนะมีความมั่นคงปลอดภัยต่อการพำนักอาศัยใช้ประโยชน์หรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

1.4) วัดมีสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะต่าง ๆ เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์สภาพสะอาดมั่นคงแข็งแรง

1.4.1) อุโบสถ

1.4.2) กุฏิ

1.4.3) ศาลา

1.4.4) เเมรุ

- 1.4.5) วิหาร
- 1.4.6) ห้องสมุด/พิพิธภัณฑ์
- 1.4.7) ถนนและทางเท้าภายในวัด
- 1.4.8) เจดีย์
- 1.4.9) รั้ววัด/กำแพงวัด

1.5) การบริหารจัดการและดูแลศาสนสมบัติของวัด โดยวัดดำเนินการให้มีเพื่อให้สามารถบริหารจัดการวัดอย่างเป็นระบบได้แก่

- 1.5.1) การจัดทำบัญชีการเงินของวัด
- 1.5.2) การจัดทำทะเบียนทรัพย์สินของวัด
- 1.5.3) การแต่งตั้งไวยาวัจกรของวัด
- 1.5.4) การแต่งตั้งคณะกรรมการวัด

หมวดที่ 2 ด้านการปกครอง

การดำเนินการบริหารจัดการด้านการปกครองมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

- 2.1) การจัดทำระเบียบปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับบุคลากรภายในวัด
 - 2.1.1) มีระเบียบปฏิบัติกิจวัตรพระภิกษุสามเณร
 - 2.1.2) มีระเบียบปฏิบัติของศิษย์วัดและผู้อาศัยในวัด
 - 2.1.3) มีระเบียบปฏิบัติสำหรับบุคคลที่เข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมต่างๆภายในวัด
- 2.2) มีการวางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
 - 2.2.1) เจ้าอาวาสได้มีการมอบหมายหน้าที่บุคลากรภายในวัดตามความรู้

ความสามารถ

- 2.2.2) จัดทำทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด
- 2.2.3) จัดทำประวัติวัดไว้เป็นหลักฐาน
- 2.2.4) จัดทำสมุดเยี่ยม
- 2.3) การพัฒนาและสวัสดิการ
 - 2.3.1) มีการประชุมอบรมพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด
 - 2.3.2) มีการจัดสวัสดิการต่างๆให้แก่พระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด

2.3.3) มีการประชุมคณะกรรมการวัดสม่ำเสมอ

2.3.4) มีการวางแผนการดำเนินงานและโครงการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ 3 ด้านการศาสนศึกษา

การดำเนินการด้านการศาสนศึกษามีแนวทางการดำเนินการดังนี้

3.1) การจัดการ/จัดให้มีเพื่อการศาสนศึกษา

3.1.1) จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมในวัด

3.1.2) จัดสอนธรรมศึกษาให้แก่นักเรียนนักศึกษาประชาชนภายในวัด

3.1.3) จัดพระภิกษุไปสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา

3.1.4) จัดให้มีโครงการปฏิบัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด

3.1.5) จัดห้องสมุดทางพระพุทธศาสนาในวัด

3.2) การส่งเสริมการศาสนศึกษา

3.2.1) ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรศึกษาพระปริยัติธรรม

3.2.2) ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรและบุคลากรในวัดศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา

3.2.3) ส่งเสริมให้ศิษย์วัดได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ 4 ด้านการศึกษาสงเคราะห์

การดำเนินการด้านการศึกษาสงเคราะห์มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

4.1) การจัดตั้งโรงเรียนศูนย์อบรมชมรมต่างๆในวัด

4.1.1) จัดตั้งโรงเรียนหรือศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์

4.1.2) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ศีลธรรม

4.1.3) จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพ

4.1.4) จัดตั้งชมรมต่าง ๆ เพื่อรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

4.2) การส่งเสริมหรือสนับสนุนการศึกษาสงเคราะห์

4.2.1) ส่งเสริม/สนับสนุนการศึกษาให้กับโรงเรียนหรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ

4.2.2) ส่งเสริม/สนับสนุนประชาชนในการส่งเสริมอาชีพต่างๆ

4.2.3) ส่งเสริม/สนับสนุนทุนการศึกษาต่างๆให้แก่เด็กยากจนหรือผู้ด้อยโอกาส

หมวดที่ 5 ด้านการเผยแพร่ศาสนาธรรม

การดำเนินการด้านการเผยแผ่มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

- 5.1) การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเช่นวันมาฆบูชาวันวิสาขบูชาวันอาสาฬหบูชาวันเข้าพรรษา เป็นต้น
 - 5.1.1) การทำบุญตักบาตร
 - 5.1.2) การแสดงธรรมเทศนา
 - 5.1.3) การจัดปฏิบัติธรรม
 - 5.1.4) การเวียนเทียน
 - 5.1.5) การจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- 5.2) การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์
 - 5.2.1) การทำบุญตักบาตร
 - 5.2.2) การแสดงธรรมเทศนา
 - 5.2.3) การจัดปฏิบัติธรรม
 - 5.2.4) การเวียนเทียน
 - 5.2.5) การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ
- 5.3) การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญตามประเพณี/ท้องถิ่น
 - 5.3.1) ทำบุญตักบาตร
 - 5.3.2) การแสดงธรรมเทศนา
 - 5.3.3) ปฏิบัติธรรม
 - 5.3.4) กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม/ประเพณี
 - 5.3.5) การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางประเพณี/ท้องถิ่น
- 5.4) การทำหน้าที่อบรมส่งเสริมศีลธรรมของพระภิกษุสามเณรเช่นในโรงเรียนหน่วยงานราชการหน่วยงานเอกชนหรือประชาชนตามหมู่บ้านต่างๆ
- 5.5) บุคลากรของวัดทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาเช่นเป็นพระธรรมทูตพระวิปัสสนาจารย์พระจริยานิเทศน์ เป็นต้น

5.6) มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางพระพุทธศาสนาเช่นวิทยุชุมชนการแจกหนังสือ
ธรรมะซีดีธรรมะหอกระจายข่าว เป็นต้น

5.7) ภายในวัดมีมุมเรียนรู้พระพุทธศาสนาเช่นมุมหนังสือ/ห้องสมุดป้ายพุทธศาสน
สุภายิต

5.8) มีการจัดโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนประชาชนทั่วไปเช่น
โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนบวชนกขัมมะค่ายคุณธรรม ฯลฯ

หมวดที่ 6 ด้านการสาธารณสงเคราะห์

การดำเนินการด้านการสาธารณสงเคราะห์มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

6.1) การให้ความช่วยเหลือ/สงเคราะห์ด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน

6.1.1) การสงเคราะห์ผู้ยากไร้

6.1.2) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆ

6.1.3) การระงับข้อพิพาท/ข้อขัดแย้งของชาวบ้าน

6.1.4) การดำเนินการด้านการสาธารณสงเคราะห์อื่น ๆ

6.2) การมีส่วนร่วม/สนับสนุนด้านการสาธารณสงเคราะห์

6.2.1) การอำนวยความสะดวกในการให้ใช้สถานที่ของวัดจัดกิจกรรมต่าง ๆ

6.2.2) การจัดตั้งมูลนิธิ/กองทุนเพื่อการกุศล

6.2.3) การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมอาชีพของประชาชน

6.2.4) การให้ความร่วมมือกับทางราชการเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

6.3) การสร้างเครือข่าย/แนวร่วม/อาสาสมัคร/จิตอาสาเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

6.3.1) วัดสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านสาธณะกับองค์กรต่าง ๆ

6.3.2) วัดส่งเสริม/สนับสนุนให้มีจิตอาสาเพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนา

6.3.3) วัดจัดให้มีอาสาสมัคร/แนวร่วมในการสอดส่องดูแลและพิทักษ์

พระพุทธศาสนา

6.4) การมีส่วนร่วมของประชาชน/ส่วนราชการ

6.4.1) วัดเป็นศูนย์กลางการดำเนินกิจกรรมต่างๆของชุมชน

6.4.2) ส่วนราชการให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาครั้งนี้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ไทยในการพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐานสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาได้ ดังนี้

พระมหาสาสนพงษ์ โศภแก้ว (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การใช้หลักธรรมฆราวาสธรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนชุมชนวัดบ้านประกาศตำบลบ้านประกาศอำเภอบางบ่อจังหวัดสมุทรปราการ” พบว่า 1) ครู ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปประสบปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของนักเรียนบางคนเช่นความไม่ซื่อสัตย์การขาดความรับผิดชอบความขยันหมั่นเพียรความเสียสละและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่รวมถึงการใช้วาจาไม่เหมาะสมดังนั้นจึงต้องการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้สูงขึ้น 2) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่ผู้วิจัยครูผู้สอนผู้ปกครองและผู้นำชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ภาคทฤษฎีได้แก่การเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เรื่องหลักฆราวาสธรรมการฝึกปฏิบัติกิจกรรมและการทำแบบฝึกหัด และยุทธศาสตร์ภาคปฏิบัติได้แก่กิจกรรมการบันทึกสะสมธนาคารความดีกิจกรรมเพื่อนประเมินเพื่อนและการค้นหาเพื่อนในอุดมคติและการเข้าค่ายคุณธรรม และ 3) การประเมินประสิทธิผลยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจหลักฆราวาสธรรมเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น

พระมหาพรประสงค์พุทธจันทร์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน” พบว่า พระสงฆ์ทุกวัดได้ร่วมกันพัฒนาวัดทั้ง 6 ด้านคือการพัฒนาวัดด้านการปกครองได้มีการวางมาตรการและออกกฎระเบียบของวัดเป็นไปตามแบบแผนแห่งพระธรรมวินัยและกฎระเบียบของคณะสงฆ์ให้พระภิกษุและสามเณรได้ยึดถือและประพฤติปฏิบัติตามและให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมพัฒนาวัดในรูปของคณะกรรมการวัดการพัฒนาวัดด้านการศาสนศึกษาได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนพระภิกษุและสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนในระบบการศึกษาต่าง ๆ ของคณะสงฆ์และการศึกษาตามอัธยาศัยด้านพระสงฆ์วัดเขตฯ ได้จัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมแผนกบาลีและแผนกสามัญศึกษาให้แก่พระภิกษุและสามเณรด้วยการพัฒนาวัดด้านการศึกษาสงเคราะห์ได้ให้ความอุปถัมภ์และสนับสนุน

ทุนการศึกษาแก่นักเรียนและทุนอาหารกลางวันวัดคูปลกรรม์คือการเรียนการสอนแก่สถานศึกษาได้
บรรยายอบรมและเป็นครูพระช่วยสอนตามสถานศึกษาต่างๆทางด้านพระสงฆ์วัดคูปลกรรม์วัดเกตการาม
และวัดท่าสะอาด ได้เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนขึ้นในวัดเพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนของเด็ก
เยาวชนในชุมชนและวัดเขตพนาได้ให้บริการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแพทย์แผนไทยแก่
ประชาชนการพัฒนาวัดด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมได้ดำเนินการเผยแผ่ศาสนาธรรมด้วยการเทศน์
การอบรมบรรยายให้แก่ประชาชนตามโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในวัดและนอกวัดและได้
ร่วมกับประชาชนจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและกิจกรรมประเพณีที่สำคัญของ
ท้องถิ่นเป็นประจำทางด้านพระสงฆ์วัดสันป่าข่อยได้จัดกิจกรรมปาฐกถาธรรมให้แก่ประชาชนทุก
วันอาทิตย์ในช่วงเช้าพรหมการพัฒนาวัดด้านการสาธารณูปการได้มีการก่อสร้างและ
บูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุและศาสนสถานได้พัฒนาปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ภายในบริเวณวัดและ
อาคารสถานที่ของวัดและให้ประชาชนได้เข้ามาใช้อาคารสถานที่ของวัดทำกิจกรรมต่างๆทางด้าน
พระสงฆ์วัดเกตการามได้ร่วมกับประชาชนจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นในวัดเพื่อเป็นการอนุรักษ์
โบราณวัตถุต่างๆและเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชุมชน
พระสงฆ์วัดท่าสะอาดวัดเมืองกายและวัดสันป่าข่อยได้ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์
ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนในด้านศิลปะการแสดงพื้นเมืองและดนตรีพื้นเมืองและการ
พัฒนาวัดด้านการสาธารณสงเคราะห์ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในชุมชนหน่วยงานภาครัฐ
และเอกชนในด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆของวัดได้จัดตั้งมูลนิธิเพื่อส่งเสริม
และสนับสนุนการพัฒนาวัดการศึกษาของเยาวชนและการจัดการศึกษาของสถานศึกษารวมถึงการ
ดำเนินงานของหน่วยงานและองค์กรการกุศลต่างๆและได้ให้ความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์เครื่อง
อุปโภคบริโภคแก่ประชาชนที่ยากไร้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในถิ่นทุรกันดารและที่ประสบภัยพิบัติ
ต่างๆการพัฒนาวัดของพระสงฆ์ทั้ง 6 ด้านนี้มีจุดมุ่งหมายหลักคือเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุข
แก่ประชาชนประชาชนได้ตระหนักและเห็นบทบาทความสำคัญของวัดและพระสงฆ์เกิดความ
เลื่อมใสศรัทธาและได้ให้ความช่วยเหลืออุปถัมภ์ทำนุบำรุงกิจการงานด้านต่างๆของวัดประชาชน
ได้เข้ามาทำกิจกรรมต่างๆที่วัดอย่างสม่ำเสมอและเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้นทำให้วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ
ของประชาชนและทำให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนตลอดไป

พระราชวังจักรุโม (ศรีสุข) (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์: กรณีศึกษาวัดในอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี” พบว่า 1) จากการศึกษาพบว่าประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์: กรณีศึกษาวัดในอำเภอหนองแขงจังหวัดสระบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพระภิกษุสามเณรและประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรและประชาชนต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์: กรณีศึกษาวัดในอำเภอหนองแขงจังหวัดสระบุรีพบว่าสถานภาพอายุพรรษาตำแหน่งการศึกษานักธรรมและการศึกษาสายสามัญเพศสถานภาพอาชีพตลอดจนถึงทักษะและประสบการณ์ชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่ของพระภิกษุสามเณรประชาชนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์: กรณีศึกษาวัดในอำเภอหนองแขงจังหวัดสระบุรีโดยรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 3) การศึกษาด้านปัญหาและอุปสรรคพบว่าคณะสงฆ์ยังขาดงบประมาณในการพัฒนาในด้านต่างๆหลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาขาดการทำวัตรสวดมนต์เป็นประจำ การทำงานที่ไม่ชัดเจนและเด็ดขาดการติดต่อสื่อสารไม่ชัดเจน การทำงานที่เลื่อยลามักทำงานแบบการล่าช้าอยู่กับที่ไม่มีการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ การขัดแย้งกันระหว่างบ้านกับวัดการไม่ให้ความเคารพซึ่งกันและกันของผู้เฒ่าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ ปัญหาเรื่องของยาเสพติดให้โทษและอบายมุขอื่นๆเป็นปัญหาสำคัญของคณะสงฆ์ที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ข้อเสนอแนะได้แก่การจัดสรรงบประมาณที่มีอย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์มากที่สุดโดยเน้นเรื่องหลักๆที่จะพัฒนาคณะสงฆ์เช่นเรื่องการศึกษาธรรมศึกษาบาลี ซ่อมแซมส่งเสริมสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ หากสิ่งกระตุ้นที่จะทำให้คณะสงฆ์ทำงานได้อย่างว่องไวชัดเจน จัดการให้เจ้าอาวาสทุกวัดพาลูกวัดการสวดมนต์ทุกวันลงปาฏิโมกข์เป็นประจำไม่เพียงแต่ในพรรษาเท่านั้นหาวิธีแก้ไขข้อขัดแย้งของคณะสงฆ์และบ้านอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเคารพกันรู้จักมีการพัฒนาสิ่งใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อคณะหาวิธีป้องกันปัญหาเรื่องยาเสพติดช่วยกันสอดส่องดูแลให้ทั่วถึง

จิริยา จัตุพร (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “บทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน: กรณีศึกษาบทบาทและหน้าที่ของพระมหาไพเราะจิตสีโล พบว่า พระสงฆ์ไทยในปัจจุบันมีบทบาทหน้าที่ทั้งทางโลกและทางธรรมซึ่งควรค่าอย่างยิ่งแก่การศึกษาเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ทราบว่ามีพระสงฆ์มิใช่มีบทบาทและหน้าที่เฉพาะพิธีกรรมทางศาสนาเพียงอย่างเดียวตามความ

เข้าใจของคนส่วนใหญ่ ในขณะที่พระสงฆ์ต้องประพฤติปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัยท่านยังมีความสามารถในการเป็นผู้นำด้านการบริหารการช่วยเหลือสังคมเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก พระราชาไชยาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ทรงมีพระวิสัยทัศน์อันยาวไกล พระองค์ต้องการให้พระพุทธศาสนารุ่งเรืองถาวรจึงได้ทรงวางแผนให้พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาบำรุงส่งเสริมการศึกษาของชาติพระองค์ได้มอบหมายให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจในการบริหารและปกครองพระสงฆ์จนถึงระดับสูงสุดและให้การบำรุงการศึกษาแก่พระสงฆ์ทำให้พระสงฆ์มีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวข้องกับบ้าน วัด โรงเรียน หรือรัฐบาล (บ-ว-ร) จนถึงปัจจุบันจะเห็นว่าในยุคข้อมูลข่าวสารและการค้าไร้พรมแดนเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตสมัยได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยในทุกๆด้านพระสงฆ์ไทยจึงต้องมีการศึกษาสูงขึ้นเพื่อให้ทันต่อสังคมยุคใหม่และต้องมีบทบาทอย่างกว้างขวางในการช่วยเหลือสงเคราะห์สังคมมากขึ้น นอกจากนั้นพระสงฆ์ยังต้องนำพุทธวิธีต่างๆของพระพุทธศาสนาใช้ในการบริหารการอำนวยความสะดวกการประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาบ้าน วัด โรงเรียนเป็นผู้ให้ด้วยศิลปะในการให้การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีการใช้หลักธรรม (สังคหวัตถุ 4) เพื่อครองใจคนการประสานสามัคคีในหมู่ชนเพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีกัน พระสงฆ์จะต้องสามารถครองตนครองคนครองงานได้อย่างมีประสิทธิภาพพระมหาไพเราะจิตฺติโล เป็นพระสงฆ์ไทยในปัจจุบันที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ทั้งบทบาทและหน้าที่การทำงานเพื่อสังคมและการงานของพระสงฆ์ได้เป็นอย่างดีดังนั้นการสาธารณูปการการปกครองการศาสนศึกษาการสังคมสงเคราะห์การสาธารณสงเคราะห์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา(พระมหาไพเราะจิตฺติโล) มีบทบาทแต่ละหน้าที่รับผิดชอบในฐานะผู้บริหารท่านมีหลักการในการครองตนครองคนครองงานกับการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วยการใช้หลักธรรมของการมีมนุษยสัมพันธ์ใช้เทคโนโลยีและพุทธโทยี่ที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์แสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นของท่านในด้านความเป็นผู้บริหารที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีท่านใช้เทคนิคการทำให้ดูเป็นตัวอย่างเป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนในการปฏิบัติงานในบทบาทและหน้าที่ประสบผลสำเร็จอย่างดียิ่งสามารถนำไปเป็นแบบอย่างหรือประยุกต์ใช้ในการทำงานของพระสงฆ์ในปัจจุบันในเชิงบูรณาการการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อพัฒนาจิตใจและสังคมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ต่อองค์การคณะสงฆ์โดยใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนากิจการคณะสงฆ์และมหาวิทยาลัยสงฆ์
สร้างระบบเครือข่ายทั่วโลกเพื่อดำรงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนสืบต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี